

**Νέο Πρόγραμμα Σπουδών
Λογοτεχνίας**

**Θεματική ενότητα Β' Γυμνασίου
«Λογοτεχνία και Οικολογία»**

Ιούνιος 2012

{επιμέλεια παρουσίασης: Μαρία Παπαλεοντίου, Φιλολόγος, Π.Ι.}

Ειδικοί διδακτικοί στόχοι θεματικής ενότητας

α) Στόχοι γνωστικού και αξιακού περιεχομένου

- ο Σύγχρονα περιβαλλοντικά προβλήματα και επιπτώσεις τους στις ζωές και τις σχέσεις των ανθρώπων, εν γένει στην ποιότητα ζωής.
- ο Οικολογική ευαισθητοποίηση μέσα από την «πράσινη» λογοτεχνία: εξέταση της σχέσης του δημοτικού τραγουδιού λ.χ. με τη Φύση, ή ακόμα, η Φύση στη λογοτεχνική παράδοση άλλων, μη ευρωπαϊκών πολιτισμών (κατεξοχήν παράδειγμα τα χαϊκού της Άπω Ανατολής).

Ειδικοί διδακτικοί στόχοι θεματικής ενότητας

β) Λογοτεχνικός γραμματισμός (για το επίπεδο της Α΄+ Β΄ Γυμνασίου)

Θεωρία των λογοτεχνικών ειδών

- ο ποίηση «του εγώ»/λυρική ≠ ποίηση «του εμείς»/διδασκτική
- ο αφήγηση «του εγώ» ≠ αφήγηση «του εμείς»
- ο Είδη της λαϊκής στιχουργικής και αφηγηματικής παράδοσης (δημοτικό & λαϊκό τραγούδι – θρύλοι, μύθοι, παραμύθια)

Ειδικοί διδακτικοί στόχοι θεματικής ενότητας

Λογοτεχνικός γραμματισμός...

«Γραμματική» της λογοτεχνικής γλώσσας

A) ποιητικός λόγος

- ο Η «σύνταξη» των ποιητικών προτάσεων:
συμμετρία μορφής – περιεχομένου /
ασύμμετρες ποιητικές συντάξεις

B) αφηγηματικός λόγος

- ο Τα δομικά υλικά του αφηγηματικού κόσμου
- ο Τα «γραμματικά πρόσωπα» της αφηγηματικής γλώσσας

Παρουσίαση θεματικής ενότητας & νέου υλικού

- ο Φιλοσοφία και διάρθρωση ενότητας:
 - ο Υποενότητες και επιμέρους πτυχές
- ο Βιβλίο μαθητή:
 - ο Προτεινόμενα κείμενα
 - ο Παράλληλες δραστηριότητες
- ο Βιβλίο εκπαιδευτικού:
 - ο Ερωτήσεις – δραστηριότητες

Ο Λόγος

ανόγκη

της

ψυχής

Κείμενα Λογοτεχνίας
Β' Γυμνασίου - Τεύχος Α'

Διάρθρωση θεματικής ενότητας (α)

A. Η ΦΥΣΗ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

I. Η φύση στην παραδοσιακή λογοτεχνία

- i. Από τη δημοτική μας παράδοση
- ii. Από την παράδοση των χαϊκού:
 - o Γιαπωνέζικα χαϊκού
 - o Ελληνικά χαϊκού
- iii. Σχηματική ποίηση /Καλλιγράμματα

Διάρθρωση θεματικής ενότητας (β)

A. Η ΦΥΣΗ ΣΤΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

II. Η φύση στη νεότερη λογοτεχνία

- i. Το ελληνικό - μεσογειακό τοπίο
 - o *Στοιχεία-σύμβολα (γεωφυσικό περιβάλλον, χλωρίδα, πανίδα)*
- ii. Ευρωπαϊκά τοπία
- iii. Ειδικότερη πτυχή: Άνθρωποι και ζώα

Διάρθρωση θεματικής ενότητας (γ)

B. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

- i. Τι έχει συμβεί στο δομημένο αστικό περιβάλλον;
- ii. Τι έχει υποστεί το φυσικό περιβάλλον από την ανθρώπινη παρέμβαση;

Τελικά, ποια είναι η σχέση
ανθρώπου – φύσης;

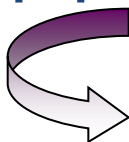
I. Προτεινόμενα κείμενα

- ο Ανοιχτό και ευέλικτο corpus κειμένων

«παραδειγματικά» κείμενα δυνάμει ανανεώσιμα

- ο Αρκετά σε αριθμό κείμενα, ώστε να αναδειχθούν οι πολλαπλές πτυχές των θεμάτων και οι διαφορετικές όψεις για κάθε θέμα

**Ποικιλία και πολυσημία
του «κόσμου της λογοτεχνίας»**

Κριτήρια επιλογής κειμένων

- Συνάφεια κειμένων με στόχους θεματικής ενότητας
- Λογοτεχνική αξία / πρωτοτυπία κειμένων & ανταπόκριση στο γνωστικό επίπεδο μαθητών Β' τάξης
- Αντιπροσώπευση λογοτεχνικών ειδών: ποιητικά – πεζά κείμενα, λαϊκή – επώνυμη δημιουργία
- Γεωγραφικό άνοιγμα από το τοπικό στο ευρύτερο πεδίο

κυπριακή – νεοελληνική – ευρωπαϊκή – παγκόσμια
λογοτεχνία

- Ιστορικότητα και διαχρονική εξέλιξη του θέματος
- Διαθεματική εξακτίνωση σε άλλα γνωστικά πεδία / μορφές τέχνης

Παράλληλες δραστηριότητες

Ακούστε παράλληλα με τα κείμενα τα τραγούδια:

Δείτε ακόμη

Διαβάστε επίσης

II. Ερωτήσεις – δραστηριότητες (α)

- i. Ερωτήσεις ανάλυσης και συνδυασμού των κειμένων: λ.χ.
 - o (α) Να εντοπίσετε τα στοιχεία της φύσης που «πρωταγωνιστούν» στα δύο δημοτικά τραγούδια και να σχολιάσετε /αξιολογήσετε την επιλογή τους. (β) Ποιο είναι το κοινό στοιχείο στα δύο κείμενα και γιατί νομίζετε ότι επαναλαμβάνεται αυτό συγκεκριμένα;

Άξονες «συνομιλίας» των κειμένων

Θέμα – οπτικές
&
λογοτεχνικός
γραμματισμός

Ενδεικτικές
ερωτήσεις

II. Ερωτήσεις – δραστηριότητες (β)

ii. Δραστηριότητες δημιουργικής γραφής:

λ.χ.

- ο Χρησιμοποιήστε ένα σχήμα σχετικό με το περιβάλλον της Κύπρου (Πενταδάχτυλος, κυκλάμινο, το σχήμα της ίδιας της Κύπρου...) και σχηματίστε ένα καλλιγράφημα, γράφοντας πάνω στο περίγραμμα ή γεμίζοντας το σχήμα με λέξεις. Μπορείτε, επίσης, να επιλέξετε ένα σχήμα ελεύθερα και να το «γεμίσετε» με λόγο, όπως επιθυμείτε.

II. Ερωτήσεις – δραστηριότητες (γ)

- iii. Ομαδοσυνεργατικές ασκήσεις – διαθεματικές δραστηριότητες: λ.χ.
- ο Να αναζητήσετε το τραγούδι του Ορφέα Περίδη «Ο Ρομπέν των καμένων δασών», στην ιστοσελίδα <http://www.youtube.com/watch?v=F5wDLnPJ77k>, καθώς και το τραγούδι «Ο χορός της βροχής» του συγκροτήματος «Πράσσειν Άλογα». Με ποια ποιήματα της υποενότητας «Περιβαλλοντικά προβλήματα» θα τα συσχετίζατε και γιατί;

II. Ερωτήσεις – δραστηριότητες (δ)

iv. Ερευνητικά σχέδια εργασίας (project): λ.χ.

- ο Να κάνετε στην τάξη έναν διαγωνισμό στον οποίο κάθε μαθητής και μαθήτρια θα δημιουργήσει ένα ποίημα με θέμα τη φύση, είτε με τον δεκαπεντασύλλαβο των δημοτικών μας τραγουδιών, είτε με τη μορφή χαικού ή καλλιγράμματος, είτε ακόμα με τη μορφή ενός επιγράμματος. Στη συνέχεια, να δημιουργήσετε στην ιστοσελίδα του σχολείου σας ένα νέο ηλεκτρονικό ανθολόγιο, δικής σας ποίησης αυτή τη φορά.

Σχετικά με την ενότητα

- ❖ Βλ. στον Οδηγό εκπαιδευτικού: χαρτογράφηση κειμένων από τα υφιστάμενα εγχειρίδια του Ο.Ε.Δ.Β.
- ❖ Βλ. επίσης στην ιστοσελίδα Λογοτεχνίας Μ.Ε.:
<http://www.schools.ac.cy/eyliko/mesi/Themata/logotechnia/index.html>
 - Το άρθρο «Σκέψεις για μια “πράσινη” λογοτεχνία – Χαϊκού» (Αφρ. Αθανασοπούλου)
 - Διδακτικό σενάριο – κείμενα – βιβλιογραφία {επίσης στοιχεία για το χαϊκού και το καλλιγράμμα} (Β. Σελιώτη)